

Rakennus- ja ympäristövaliokunta
PL 7
04131 Sipoon kunta

Uudenmaan ELY-keskus
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Sipoon kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto Itärata Oy:n Itäratahanketta koskevasta ympäristövaikutusten vaikutusten arviointiohjelmasta UUDELY/17031/2023

Sipoon rakennus- ja ympäristövaliokunta toteaa, että kunnan alueella Itäradan linjaus tulee suunnitella siten, että se kokonaisvaltaisesti aiheuttaa mahdollisimman vähäistä haittaa niin luonnon- kuin rakennetulle ympäristölle.

Ratalinjauksista Sipoossa

YVA-ohjelman tekstissä tuodaan useassa kohdin (esim. kappale 4.1.3 ja 4.4) esille, että ratalinjaus kulkee suurimmaksi osaksi maaseutumaisilla maa- ja metsätalousalueilla maan pinnalla, taajama-asutuksen ulkopuolella tai alittaen taajaman tunneliosuudella. Ratalinjaus VE N on kuitenkin esitetty kulkevan Nikkilän taajaman keskeltä ja lisäksi linjauksia on esitetty kulkevaksi tiivistä rakentuneiden kylätaajamien läpi. Valiokunta katsoo kuvauksen olevan kaikkien liian yleispiirteinen sekä etenkin Sipoon kunnan osalta virheellinen.

Radan esitetty linjaus nousee tunnelista maan pinnalle vaihtoehdosta riippuen, Talmassa tai Talman lähellä. Talmassa ja sen lähiympäristössä on jo nykyisellään runsaasti asutusta ja alue tulee olemaan lähitulevaisuuden strateginen kehittämiskohde kunnassa. Kehittämisen laajempaa kokonaiskuvaa linjataan lainvoimaisessa Talman osayleiskaavassa. Lisäksi kunnan kaavoitusohjelmassa on useita Talmaan sijoittuvia asemakaavahankkeita. Valiokunta katsoo olevan tarpeen, että ratalinjakuksen ja tunnelin suuaukon sijoituksen kohdalla huomioidaan vaikutukset ympäristöön ja alueen maankäytön kehitykseen nyt esitettyä tarkemmalla tasolla. Kokonaisvaltaisten haittavaikutusten pienentämiseksi, valiokunta näkee tarpeellisenä jatkaa tunneliosuutta merkittävästi Sipoon kunnan alueella. On toki myös tiedostettava ja huomioitava haitat, jotka muodostuvat tunnelin vaatimista pintarakenteista (mm. ilmanottokuilut).

Ekologiset yhteydet

YVA-ohjelmassa verrataan ainoastaan linjausvaihtoehtojen suhdetta maakuntakaavojen ekologisiin verkostoihin (Kappale 4.4.4.). Sipoon kannalta maakuntakaavan ekologiset verkostot ovat yleispiirteisiä, koska ratalinjaukset kulkevat Sipoon alueella kokonaisuudessa oikeusvaikutteisten yleiskaavojen alueilla, joissa on esitetty tarkempi tarve ekologisille yhteyksille. Valiokunta huomauttaa, että olisi ollut tarkoituksenmukaista esittää yleiskaavojen viheryhteydet sekä ekologiset yhteydet tarkemmin jo ohjelmavaiheessa. Valiokunta korostaa, että Sipoon osalta nämä tulee olla arvioinnin lähtökohtana YVA-prossin jatkuessa.

Luonto ja ympäristö

YVA-ohjelmassa on useassa kohdin tunnistettu tarve selvittää luonto- ja ympäristöasioita erinäisin selvityksin. Tämä on sinänsä hyvä asia mutta osoittaa myös tietojen puutteellisuuden nyt lausuttavana olevassa ohjelmassa. Kun YVA-ohjelmavaiheessa on puutteelliset tiedot, vaikuttamismahdollisuus on myös rajallinen. Jos tietoa olisi, paikalliset asukkaat ja asiantuntijat voisivat täydentää tärkeällä lisätiedolla sekä korjata mahdollisia virheitä.

Pohjavesi

Linjaus VE N on esitetty kulkeväksi maan alla Ollisbackan pohjavesialueen kohdalla ja nousevan maan pinnalle Talman eteläpuolella ja kulkevan Nikkilän taajaman halki, joka sijoittuu kahdelle pohjavesialueelle, Nikkilä ja Nordanå. Verrattuna kahteen muuhun linjausvaihtoehtoon (VE SE ja VE SP), joilla ei ole vaikutuksia pohjavesialueisiin, tämä linjaus muodostaa huomattavan riskin, joka tulee huomioida arvioinnissa.

Sipoonjoki

Sipoonjoki on kokonaisuudessaan ja osa sen sivuhaaroista Natura-2000 luonnonsuojelualuetta erittäin uhanalaisen, luonnontilaisen ja paikallisen meritaimenkannan ansiosta. Joessa esiintyy myös mm. EU:n luontodirektiivin liitteen IV a lajeja, kuten vuollejokisimpukka ja kirjojokikorento. YVA-ohjelmassa todetaan, että ”YVA-selostusvaiheessa arvioidaan hankkeen vaikutusalueella olevien Natura 2000-suojelualueiden Natura-arvion tarvetta perustuen niiden suojeluperusteisiin.” Valiokunnan näkemys on, että hanke edellyttää Natura-arvion laatimisen. Näkemys perustuu aikaisemmin toteutettujen hankkeiden tarpeesta laatia Natura-arvio.

Kaikki YVA-ohjelmassa esitetyt Sipoon kunnan alueella kulkevat linjaukset ylittävät maan päällä Sipoonjoen. Ratasillan rakentaminen edellyttää vesilain mukaisen luvan, niin myös mahdollinen maanalainen joen alitus. YVA-ohjelmassa on todettu, että ”Tie- ja siltarummut voivat toimia vaelluskalojen kutuesteinä ja melu ja veden samentuminen voivat häiritä kalojen lisääntymistä. Siksi siltojen rakentaminen tulisi ajoittaa vaelluskalojen lisääntymisajan ulkopuolelle.” On huomioitava, että veden samentumisella saattaa olla pysyvämpi vaikutus kalojen onnistuneeseen lisääntymiseen, sillä sedimentaatio saattaa aiheuttaa kalojen kutupaikkojen liettymistä. Joen alitusta puoltaa joen luonnonympäristön työnaikaisen- ja pysyvän muutoksen vähäisempi riski. Valiokunta katsoo tämän olevan osaltaan perustelu linjauksen kulkemiseksi maan alla.

Lopuksi

Itärata-hankkeen kaikki esitetyt maanpäälliset reittivaihtoehdot ovat Sipoon kannalta haitallisia sekä ympäristölle, eläimille että asutukselle. Rakennus ja ympäristövaliokunta katsoo, että Itäradan linjauksen tulee Sipoossa kulkea ensisijaisesti kokonaan tunnelissa ja ainoastaan perustelluista syistä maan päällä, jotta sekä luonnon- että rakennettuun ympäristöön kohdistuvat vaikutukset jäävät siedettävälle tasolle.